

پښتو او اوږستۍ وینښود

لطیف جان بابی

پښتو او اوپستا

وييښود (قاموس)

لومړۍ برخه

لطيف جان بابي

۱۳۷۹ ۲۰۰۰

مختور:

د ليکي نوم	:	پښتو او اوښتا وښو
ليکوال	:	لطيف جان بابي
کمپوزر	:	احمد ويس وردگ
خپرندوی	:	پښتو يون
د ټاپ چارې	:	د افغانستان د کلتوري خدمتونو اداره
پر له پسې خپرونه	:	(۳)
شمېر	:	۱۰۰۰
د خپرېدو کال	:	۲۰۰۰/۱۳۷۹
ټاپنځی	:	ملت پریس -- لاهور

دېدې لاله لاله لاله

پښتو يون

د پښتو يون، خپل يانه ته دوام ورکوي دا ددې يون د
خپرونو د لړۍ درېيمه کړۍ ده، په دې اثر کېنې هم سره
له دې چې ډېر کوچنۍ دي خو يوه لويه او ارزښتمنه
موضوع پکښې نغښتې ده چې هغه د پښتو او اوبستا
لغوي نژدېوالي او ان چې يووالي دي.
اوستا د آريانا زړه ژبه ده او دا وړوکی ويي ښود د
درنو لوستونکو له پاره ددې دواړو لرغونو ژبو
نژدېوالي او خپلوي په ښه ډول ژباتوي.
موږ داسې څېړنې د پښتو په يون کېنې گټورې گڼو
نو ځکه پښتو يون د زرومتونو تر څنگ دا ډول څېړنې
او گروېړنې هم د ژبې د بنسټ په برخه کېنې خپروي او
د بنسټونو د پخولو له لارې پر مخ ځي.

په درنښت

د پښتو يون منځۍ

نيويارک، امريکا

دا کتاب

اوپستا د آریانا یوه زړه ژبه ده چې د آریایانو له ښاري او مدني ژوند سره جوخت یې ادبي بڼه غوره کړې. د ښې مننې ښې کړنې او ښې وینې د استاځي، سپین تمان زردشت ځاځونه په همدې ژبه دي او د یسنا او یشتونو لارښوونې هم د همدې ژبې زړه پانګه ده.

ژبپوهان د پښتو او اوپستا په خپلوی کښې شک نه کوي ځینې اوپستا زړه پښتو بولي، ځینې اوپستا ته د پښتو مور وايي. ځینې یې د پښتو د میندو له ډلې څخه ګڼي او ځینې بیا د پښتو خور او وین شریکه ورته وايي.

که د پښتو او اوپستا د خپلوی نسبت هر څه وي خو دا یوړون او څرګند واقعیت دی چې پښتو او اوپستا ژور ژبني اړیکي سره لري او یو له بله یې د پیوستون مزي ګڼ او مرغلین دي.

دا خبره د خولې ددعوو نه ده عملی کار غواړي او په دې برخه کې د دواړو ژبو په پښویه او ګرامر ریسو او بنسټونو ژور کار په کار دی.

د گران لطيف جان بابي دا کوچنوتی کتاب که هر خومره
د پانوله مخې لنډ او وړوکی دی خو د پښتو او اوبستا د
لرغونو ژبو د سره لنډون او پیوستون په برخه کې د بنسټ یوه
داسې ډبره ده چې ددې ډول څېړنو راتلونکې مانی به پرې
ودانېږي او پری ودرېږي.

دا نه یوازې دا چې د نورو له پاره د پیل ټکی دی بلکه
ده په خپله هم د خپل کار بسم الله پرې کړې او څېړنه یې
روانه ده چې ددې اثر نور ټوکونه وليکي، د ویونو تر لنډون
وروسته یې د گډې پښو یې بنسټونه هم وڅېړي او په دې لاره
کې نوي گامونه کېږدي.

د همداسې اوږدو، ژورو او سترو څېړنو په هیله دا ورکی
رساله ستاسې مخې ته وړاندې کېږي او هیله ده چې د پښتو
اوبستا په ریښو او رشتو تردې وروسته پلنې او ژورې څېړنې
وشي او په ژبنيو رشتو سربېره یې ادبي او فکري ریښې او
رشتې هم وڅېړلې شي.

زه گران لطيف جان بابي ته ددې کار د پیلولو له امله
مبارکي ورکوم او د کار د دوام بری یې دلوی څښتن له لوی
دربار نه غواړم!

په مینه

حبیب الله رفیع

پېښور، پښتونخوا

۱۳۷۹/۴/۵

پښتو او اوبستا

پښتیا نا یاندي د پښتنو لوی هېواد د آسیا او اروپا د ژبو لومړنۍ ایروېجه (مرکز) ده چې ټولې ژبې خپلې ریښې پکښې موندلای سي. د پښتنو د آري ژبې د زړښت، لرغونتوب، تورو او ریښو بېلگې د شاوخوا په لیرې او نژدې، مړو او ژونديو ژبو کښې تر اوسه پورې په لږ او ډېر توپیر سره خوندي پاته دي چې د ژبپوهنې په رڼا کښې یې د بېلگو څرکونه څرگند دي، خو بیا هم د زیاتو څېړنو او پلټنو اړتیا لیدل کېږي ځکه چې پښتو تر اوسه پورې بکره او سټه پاتې سوې ده او د زدو زدو راهیسې د تورو او جگړو ژبه وه

او لیکنی پانهی ډېرې لرې ورباندې توري سوي دي. که څه هم نړيوال ژبپوهان او کرکينس پوهان تر هغې لرې پلټنې وروسته په دې گروهه سوي دي چې پښتو و اوپستا ته بيخي ورنژدې ده او کنه نو و يوي داسې ورکې ژبې ته ورته ده چې اوپستا ځنې رازېږېدلې ده.

د پښتو ويونکي د پښتيانا آر اوسېدونکي دي چې د نړۍ پر مخ يې د لومړني وگړيال هڅوب او وگړيز وادون (تمدن) خښته د لرغوني پښتي (نننۍ بلخ) په زړه کښې ايښې ده چې ددې وگړو لومړنۍ ژبه هم همدلته سره راغونډه سوي ده.

پښتيانو د خپل آرتاټوبي څخه د ډېروالي يا سرو له کبله په لېږد پيل وکړ او د نړۍ پر بېلو بېلو سيمو سره استوگن سول، دوی خپله آره او بچه چې نيکه گان او پلرونه يې پکښې ايره سوي وو (ايرنا) ويلله چې ورو ورو د پښتيانو آره (ايرنا) په آريانا پسې نوموره سوله.

د پښتيانو مورنۍ او لومړنۍ ژبه پښتو هم پخپله لومړنۍ زانگو (پښتي) کښې زېږېدلې او همدلته پالل سوي او روزل سوي ده چې د همدې ځايه څخه د پښتيانو په لېږدولو سره د ايران او هند پر ژبو اغېزمنه سوي ده.

پښتو پخپلو آرو ورشوگانو کښې د نالېږدو
پښتیاو سره پاتې سوله مگر سنسکريت او
اوپستا د خپل آر ټاټوبي څخه څه نا څه لیرې
ولاړلې او په نورو ژبو ورگډې سولې.

پښتو د آر هېواد آره ژبه وه چې د آرتوب له کبله
يې آریک بلله د هندو اروپا ژبې د آریا په پښت
پورې اړه لري څرنگه چې د لومړنۍ آریایي ژبې
لومړني ویونه خورا زیات په پښتو کښې سته نو
پښتو د هندو اروپایي ژبو یوه غوره او لرغونې ژبه
گڼل کېږي او د سامي ژبو سره هېڅ کوم اړیکې
نه لري.

پښت (پخد، بخد، پکھت) د پښتي (بلخ) لوی
تېرو چې د ژبنيو بدلونونو او د بېلو بېلو ولسونو د
بېلو تورو په ویښت سره د (پښت) څخه په ویدا
کښې (پکھت) جوړ سو، په اوپستا کښې په
(بخد) واوښت، یوناني هیرو دوت په (پکتویس)
ولوست، دا ځکه چې د (پس) توری په ډېرو ژبو
کښې نسته.

لکه څنگه چې په ویدا کښې د پښت (پکھت)
تېر تر نورو لرغونې او زوړ دی نو پښتو هم تر
اوپستا، زند، پهلوي، زړې پارسیو او نوي پارسیو
پخوانی ده.

پښتيانو د خپلې آرې او بچې څخه څلور زره
کاله وړاندې تر زيځ لومړۍ لېږد (کوچ) کړی دی
چې آريانا وېجه نومېدله چې (آريا) او (وېجه) توري
تر اوسه پورې په پښتو کېنې پاته دي.

منځني پښتيان د هيندوکش په گځځو
(شمالي) او سوهيلي (جنوبي) لمنو کېنې
هستوگن وو، د اباسين له څنډو څخه بيا د آمو او
خراسان تر دښتو پورې د دوی د آر هېواد نوري
نوموړې سيمې بلخ، تخارستان، هرات،
اراکوسيا، کابل، کندهار او سگستان وو.

په دوهم لېږد کېنې د پښتيانو يوه ډله د هرات
لخوا له خراسانه تېره سوله او د پارس خاورې يې
ونيولې چې د خپلې ژبې، دود او بايدې اغېزې
يې پر همدې نيول سوو سيمو خپرې کړلې او تر
زيځ مخکې يې د اوومې پېړۍ په پيل سره د
(ماد) په نوم يوه واکمني جوړه سوله چې دا ځای
د ننني ايران په نوم يادېږي.

مېدي تېرونو ځانونه آرين بلل او هخامنشي
دارياوس يالوی داریا (۴۸۶-۵۲۱ مخکېنې تر
زيځ) هم پخپل ډبرليک کېنې ځان د پښتيانو له
پښته وياړلی دی، د دارياوس ډبرليک چې په زړه
پښتو ليکل سوی دی د زړې پارسو سره ډېر توپير
لري.

د پښتیاڼو درېیم لېږد تر زیځ مخکښې په
 خورلسمه پېړۍ کښې د کابل او خیبر له لارې د
 اباسین او گنگا تر منځ یو ځلاند وادون (تمدن) جوړ
 کړ او د هند په ځنگلونو او بڼونو کښې سره ودان
 سول، د خپلو دودونو، ژبې او هڅوب اغېزې یې پر
 نیول سوو سیمو خپرې کړلې او د ویدا دیني
 لیکي (کتاب) یې پخپله ژبه وکښل، په دغه وخت
 کښې چې هندي آریایانو ویدا لیکي د پښتي
 (بلخ) آریایان د (پکهت) په نوم سره نومور وه.

ریگویدا د (پکهت) او د دوی د هېواد، غرونه،
 رودونو او ځمکو په باره کښې رغېږي، پښت یا
 پکهت چې وروسته پارت بلل سوی دی تر زیځ
 وړاندې د درېیمې پېړۍ په شاوخوا کښې د خپل
 مشر ارساس سره د لوېدیځ پر لور ولاړل د هریرود
 ولوېدیځې خوا ته د خزر تر څنډو پورې یې د پارتیا
 په نوم د یوه لوی وادون (تمدن) سټه کښېښودله
 چې د ارمنستان تر لوېدیځو خواوو پورې رسېدله،
 د پښتنو همدا وادون د (پکهت) یاندي (پکتویس)
 په نوم نومور ؤ چې همدغه ځای یې پښتیکا
 (پکتیکا) نوماوه.

ویدا د پښتنو د توریالیتوب، ننګیالیتوب،
 واګچاری (اداري نظام) او لښکري تار د سمبالتیا
 او همدا رنگه د دې ستر تېر د شتمنیو او بډایتوبونو

خڅه رغبري او پښتـها (پکـتـها) د پښتنو پاچا
يادوي.

نوموړي تېر تر ويدا مخکې هم روڼ کرکيس
(تاريخ)، وادون (تمدن) او لرغونۍ هڅوب درلود
چې د ژبې اټکل يې هم د تېريځ لرغونتوب په
گچه ټاکل کېدای سي.

منځنيو پښتيانو خپل هېواد (آرياورشه) باله
چې منځوېجه (مرکز) يې پښتي (نننۍ بلخ) و،
چې دا نوم لومړی پلا د منو سمهيتا په ليکي
(کتاب) کېږي راغلی دی. منو يا مانو د آريايانو پلار
بلل کېږي، مانو يا منو يو لرغونۍ پښتنو نوم دی
چې پښتانه يې نن پر زامنو ږدي چې د همدې
کتاب د ليکوال (لطيف جان بابي) د يوه زوی نوم
مانو خان دی.

نالېر دېدلو پښتيانو په پښتي کېږي پښتنو
خوندي کرله، هغه ډله چې ويران ته ولاړله ژبه
يې پخوانۍ پارسو، بيا پهلوي او بيا اوسنۍ
فارسي سوله. هغو ډلو چې د هند پر لور ورمخه
کرله د هغه ځای د ژبې په گډون يې سنسکريت
رامنځ ته کرله.

د اوېستا کتاب هم په پښتي کېږي تر زيځ
وراندي په زرمه نېټه ليکل سوی دی.

اوپستا د زرتشت د وختونو ژبه ده، د پښتیا نو د یون او لېږدونو څخه رغېږي چې ژبه یې و لرغوني ویدا ته زیاته ورته او نژدې ده.

د هغه وخت د باختر پاچا د زرتشت دین ومانه، اوپستایې د غوایانو پر پوستکو ولیکله او وهري خوا ته یې ولېږله، ځکه نو اوپستا ته باختري ژبه هم وایي.

سکندر اوپستا وسوځوله چې پردوولسو زرو پوستکو او څرمنو لیکل سوې وه، لرغونې اوپستا د پښتیا نو د زاړه کرکېښ، دود، بایدي، هڅوب، ټولنیز ژوند، هېواد پالنې او د پښتني د واکمنو کورنیو او د هغوی د والې، والې او کرنلارو په باره کښې لیکل سوې وه. اوپستا څو څو ځله ورکه سوې ده او په بیا بیا راټوله سوې ده، هر چا هر څه ترې کم کړي او زیات کړي دي، د زړې اوپستا هېڅ څرک نه دی لگېدلی او نه هم نننۍ اوپستا د باختري ژبې ښکارندویه ده، د اوپستا د (۲۴۷۰۰۰) ویونو څخه اوس یواځې (۸۲۰۰۰) ویونه پاتې دي.

د ساسانیانو پر پلک (۶۲۹ زیږ) د اوپستا ټول سکونه (جونگونه، لیکیان) یوویشت وو چې پر درو برخو وېشل سوي وو:

۱. **گاځونه:** د اوپستا ډېره ارزښتناکه برخه ده چې سندرې، سرودونه او اووه نسکونه لري چې د زرتشت په وزمینو نغورو او پندونو رنگینه سوې ده او اووه نسکونه یې په لاندې ډول دي:

۱- ستوت یشته، ۲- سوتکر، ۳- ورست مانسر، ۴- بک، ۵- وستک، ۶- هادهوخت، ۷- سپند.

۲ **دات:** دیتونیزی (قانوني) خبرې لري چې پر اوو برخو وېشل سوې دي:

۱- نیکاتوم، ۲- گنداسرنیگت، ۳- هوسپارم، ۴- سکاتوم، ۵- ونیداد، ۶- کتردات، ۷- بگان یشته.

۳ **هده ماتهرا:** دا برخه چې ښه نه ده پېژندل سوې، اووه څپرکي لري:

۱- دامدات، ۲- ناتر، ۳- پاگلې، ۴- رت دات ایتلې، ۵- بریس، ۶- کش کیشرو، ۷- ویشتاسب ساست.

اوسنی اوپستا

اوسنی اوپستا پر پینځو برخو ولاړه ده:

۱. **پسنا:** چې مانا یې نمځنه، ستاینه او جشن ده چې بدلې یې د دیني کراندو پر وخت ویل کېږي.

۲. ويسپريد: په لومړۍ برخه پورې اړه لري او وځانته نه ده، او د ديني نېراوو (دعاوو) ټولگه (مجموعه) ده.

۳. وينديداد: چې مانا يې د شيتانانو د مخنيوي ديتون (قانون) دی چې د اوداسه خبرې هم لري.

۴. يشت: چې د ستاينې او لمونځ په مانا ده چې سندرې يې د خدای^(ج) او پرېنتو په باره کيښي دي.

۵. کوچينۍ اوښتا: دوړو وړو نېراوو (دعاوو) او زاريو ټولگه ده چې د ورځې او شپې د بېلو بېلو وختونو څخه رغېږي.

په درناوي

ستاسو پښتون ورور

لطيف جان بابي

فاراکوای، نیویارک، امریکا

۲۰۰۰ کال جنوري

پیشرو او پیشرا

وینبند

پښتو	اوپستا	مانا
آ	آ	نه/مه/يا
آيت	پيتازه	اسماني تکه/ اسماني بلا/ تکه/ ناورين
آپرين	آفرين	شابوښ/ ښه ويل/ غټاوۍ
آريا	آريا	پاک/ شريف/ نجيب
آريانا	آريانا	پښتيانا/ د اريايانو ځای/ لوی اوغانستان
آس	اسپا/ اسپه	اس/ خريان/ ووس
آستول	آستي	پرېشل/ چالانول/ لېږل
آسمان	آسمان	برندۍ/هسک
اتلس	اشته دسه	تراوولس لوړ او تر نونس ښکته شمېر
اته	اشته	تر اووه لوړ او تر نهه ښکته شمېر

پښتو	اوپستا	مانا
اتيا	اشتاييتي	په نهه اويا پسې شمېر
اخري	آئيخريه	چري / زده کړي / شاگرد
اخن	اسچرن	يو ځای گنډل
اخه	اسچه	د ورانه هډوکی
اخلم	اخل	راپورته کوم يې / لاس تې راوړم / نيسم يې
اخلي	اخذ	پورته کوي يې / تر لاسه کوي يې / نيسي يې
اخيست	اخذ / خسته	اخست / پورته کونگ / تر گوتو کونگ / لاسته راوړنگ
اخيسته	اخذته	اخسته / پورته کونه / تر گوتو کونه / لاس ته راوړنه
ارت	هریز	پراخ / پلن / ویت / ویر
ارز	ارجو / اربجو	وړتيا / وړتوب / يرز / (لکه په ارزښت کېنې)
ارډهار	ارژدهاک	اژدر / اږدر / ښامار / لوی مار
اړدن	ارزنه	ايردن / ږدن / کاره / کاکنج / گوښت
اسپه	اسپه	اس ماده / ماديانه
استازی	استا / استه	استاو / پیام وړونکی / تپالي / څری
اسي	يسو	کنگلی / يخک
اغزی	اگز	چښی / څوز / ژری
اغوستل	گود	تن پټول / کالي پوښل / نمرې په ځان کول
انا	هنا	انی / د پلار مور / د مور مور / نیا / هنا
انجمن	هنجمن	انډېری / ټولنه / هنجمن / هنجومن / يو شمېر وگړي

پښتو	اوبستا	مانا
انگريمن	انگره مينيو	انگريمن / بدو / بدور دی / شيتان
اننگی	آينیکيه	اچولی / اوچولی / تندى / تنده / وچولی
اوار	وئور	پلن / خپور / غورېدلى / ویر / هوار
اوبد	اوبده	اوبده / اود / اوی / ووبده
اوبدل	اوبده	اودل / اوول / جار ايستل / ووبدل
اوبدي	وابتي	اودي / اديي / ووبدي
اوبلن	آفنت	اوبجن / اوېرن / نروبی
اوبه	آپ / آپه / اپه	اپن / بو / پڼ / پڼه
اوچت	هچت	اچت / جگ / غټ / هچت / هوچت / لوړ
اوچته اسپه	هچت اسپه	جگه اسپه / غټه اسپه / لوړه اسپه / هچته اسپه / هوچته اسپه
اوده	هوپته	اوړی / بیده / خوب وړی / څملاستلی / ویده
اور	اور / اهور	اهور / وور / هور
اوره	اوره	اورىخ / وریخ / ووره
اورېدل	وره	ورښت / ورېدل
اوړه	ارت	دوړه / میده سوې غله / ووړه
اوړي	اوارتسي / اور	اوبتل کېږي / بدلېږي / څرخېږي
اوږد	اوتتي / اورتتي / اوخشيتي / ورز / هرازد	چغ / غزېدلى / وږد / ووږد
اوس	اسو	تردي گريه / دا مهال / وس / همدا شېبه
اوسپنه	سفنه	اوسپنده / پولاد / وسپنه / هوسپنه

پښتو	اوبستا	مانا
اوسم	اسو	استوگن يم / استېږم / پايښ / ځای پر ځای يم
اوسى	اسو	پارى / وسى / هوسى
اوش	اوشه	بود / سد / سول / هوښ
اوښ	اوشترا	اوش / ووښ / اوږد غاړى او لنډ لکى خاروى دى
اوښته	اوارته	اوږده / بدلېده / خرڅېده
اوښکه	آسرو / اسرو	اوښه / ايښکه / سرامى / وتوت
اوم	امه	خام / کچه / نارسېدلى / ووم
اونکه	ماونگهه	اونگى / ماوگه / مونگى / مياشت
اوولس	هپته دسه	تر اتلس کښته او تر شپاړس لوړ شمېر يا نمبر
اووه	هپته	تر اته کښته او تر شپږ لوړ شمېر يا لمبر
اويا	هپتايي	په نهه شپېته پسې شمېر يا لمبر
اوېجه	اوېجه	ټاټوبى / ځمکه / مېنه / ورشو / هېواد
ايره	اتريه	اورپاته دوړه / مړه سکاره / ييره
ايري	ايرييه	په پښتو کښې اوس هم دود دى خيرن لوښي او دېگونه په ايره پرېولي چې په درناوي سره د اور له کبله ايره پاکه او سوتره گڼل کېږي ددغه ځايه څخه دى چې ايره د پاک او سوتره په مانا دى او هغه ځای چې اور پکښې ايره کېږي ايره يي يې بولي ميلو / يړې / يړ / يو څېړونکى ځناور دى
اير	ارشه / اريشه	

پښتو	اوپستا	مانا
ایش	یش	یش / لکه په یشېدل کېږي
ایشناو	پېش	خوښېدل / خوټېدل / یشېدل
اشیدل	یا یش	خوښېدل / خوټېده / ایشېدل
اینجلی	جني جینی	جني / جینی / نجلی
اینځه	هنتچي	پرېولونکې / تورخېله / مینځه / وینځه
اینه	انتر	اتر / انتر / پکښې / دننه / ننوتی
باختر	واختر	باختریش / بخدای / بخدېس / پښوېس / واختر
بارومه	بارمه	پېټی رسونک / وړمه
باره	واره	باره / ډبرین دېوال / واره / وهاره
بامي	بامي / بامیه	ځلاند / ښایسته / ښکلی / ګلالی / ګلمخی
بخښي	بخشهي	بخښوي / بخښنوي / پلوي / ښندي / ورکوي
بد	اکه	خواچې / خي / دښ / نښه / ناوړه
بډ	بسته	بډه / د پرتاګه بډه
بر	برز	اوچت / برز / پاس / پورته / لوړ
بر	اپيري	لکه په (برخېر) کېږي
برزي سونګه	برزي سونګه	اوچت زاته سونګه / لوړه اوسېدونکې سونګه / په اوپستا کېږي و هغه اورته وايي چې په اسمان کېږي به د اهورا مزدا په وړاندې سوځېدی
برږغی	برزه واچیه	لوړ ږغی / وچ ږغی
برنی	برزنت	برزنتی / پاسنی / پورتنی / لوړنی

پښتو	اوپستا	مانا
پرستن	اپاستاراني	ټټر/تلتك/تلتيك/كنڅر/تيلتك
بس	ويسپه	بسته/پر داغه پاته/نور نه
بغ	بگه	بغه/بگه/ډبنگك/غت او جگ
بل	بيتيا	دانه/دغه نه هغه/نور/ورپسې
بلاربه	باربره	اومپندواره/برالبه/پورسېدلې/ټنډه/دوه خانه
بلگ	وريكه	پانه/پانې/پخه
بلونكى	زوتر	بانگويي/بولونكى/خبراوو/راغوبښتونكى
بن	هپانى	د دوو مېرمنو څخه يوه
بندل	بنده	بسته/بنچه/غورښكه
بنكه	بنگه	د چرسو بوټى
بور	پوخره	پټرى/پوت/پور/زوى/نارينه زوكړى ابور لكه په تربور كښې
بوري	بوري	په كندهار كښې د يوه ځاى نوم دى.
بویرشته	برشته	جغدى/جلى بلى/وريت
بوزل	وزيتي	بوتل/بوتلل/بيول/چلول
بوزه	بوزه/بوزيه	اوزه/بزه/وزه/وز
بولي	زوانتي	بلي/گني/يادوي
بومی	بومی	آراوسېدنكى/ايرميشت/بوميا/ځايي
بويه	بويه	پكار ده/بنايي/وي به
بيا	ابي	بله پلا/بل ځل

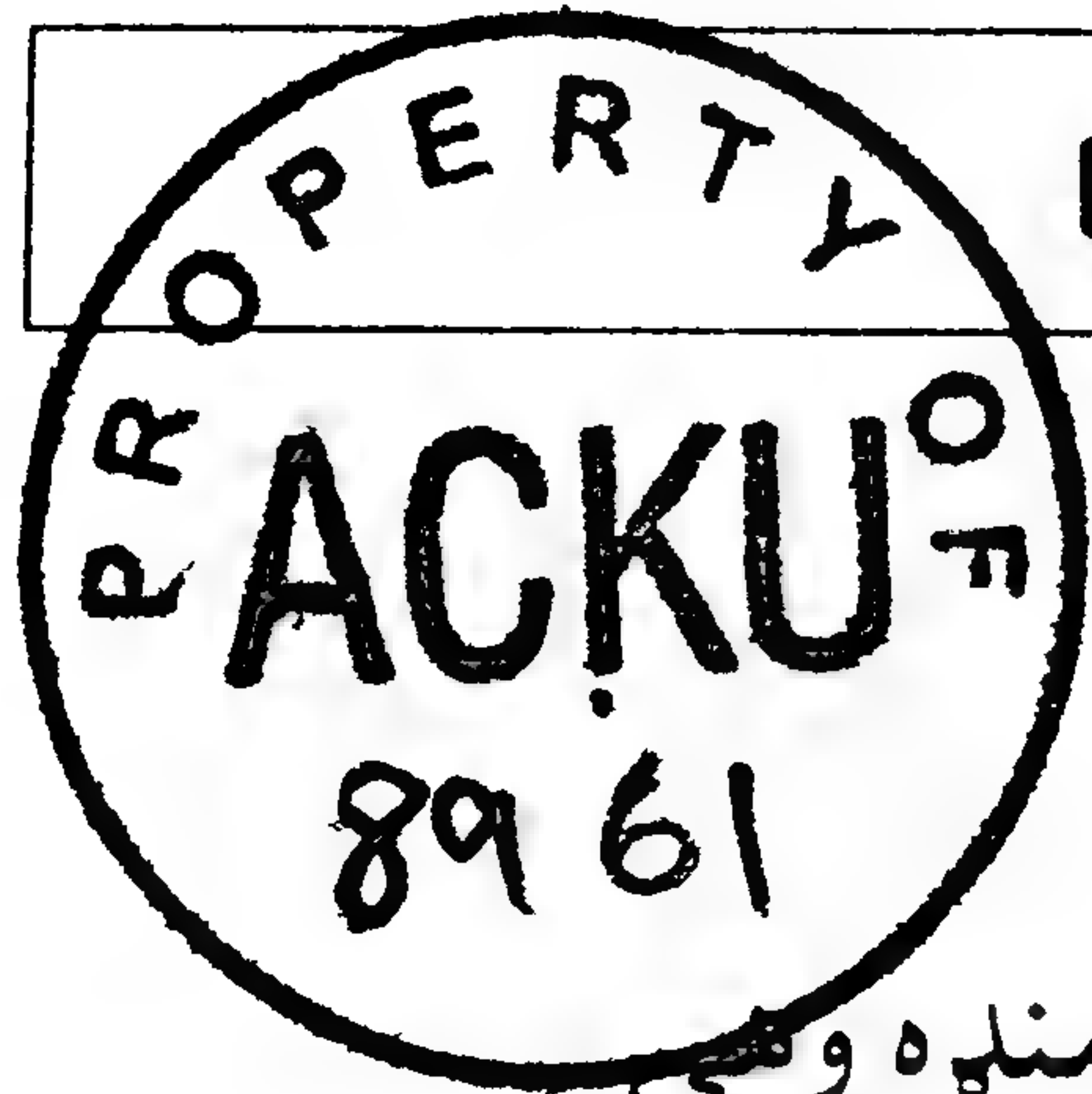
پښتو	اوبستا	مانا
بياسپرېدونکى	ابي سادتر	بله پلا سپرېدونکى / بېرته سپرېدونکى
پانه	پرېنا	بلگ / پانې / پخه
پچه	پشکه	اسک / تاس / خسنې / يېسک
پخه	پخوه	اخلى پخلى / پوخ
پر	اوپرې	باندي / پرې
پر	پتي	لکه (پرغره ختل)
پرا	پرا	لکه په (پرانيز) کښې
پرانت	پراندزته	پرانيت / پرانيست / خوشي سو / وسپرېد
پرخه	پرشويه	پرشي / چنې / شولنگ / شونم
پرې	افري	پر / پرباندي / ورباندي
پرېمان	پرو	پروپن / پرېوان / ډک
پرې ويل	افري وچه	بنيراوړته کول / وچې پوچې ورته ويل
پر	پریت / پرېته	پریت سترگى / خرسترگى / رنگرې / گرم / ملامت
پس	اپايه	پاته / پاتي / پسته / وروسته
پسله	اپې	بيا پسې / پسته نو / تردې وروسته / وروسته نو
پسه	پس / پسو / پوس	پخک / پخکى / گرې / مړيې / موړې / پوسه
سپرلى	اپاسره د ياکه	سپرلکى / سپرلى / مرغومى
پشو	فشو	پيشکه / پيشو / پيشي
پښتى	پرشتي	پوښتى / د سينې نرې هلوکى

پښتو	اوبستا	مانا
پښه	پښنه	پایی/ پیی/ بنپه/ بننه
پل	پدا/ پده	خاپ/ د پښې د تلې نښه/ کرنپیل/ منډه
پلا	پلاد	تپال/ تګ/ چوپه/ حل/ وار
پلار	پیتار/ پیتر	بابا/ پاتری/ دادا
پلن	پوانه	اوږد او پسرور/ پیر/ پیت/ خپار
پله	پمان	چاپری/ د تلې پټ/ دوریوه خوا/ یو اړخ
پلی	پده	پر خپلو پښو رهي/ پر پښو تلونکی/ خره/ خور
پمن	پمن	پمنی/ په پم اخته/ خارښتي/ د پم ناروغی نیولی
پنځلس	پنچدسه	په خورلس پسې شمېر/ پینځلس
پنځم	پوخذه	پینځم/ ترڅلورم لوړ او تر شپږم کښته
پنځوس	پنجاسته	په نهه څلوېښت پسې لمبر یا شمېره
پنځه	پنچه	پینځه/ په څلورپسې لمبر یا شمېره
پند	پنتای	پاتان/ پتنی/ پن/ رو/ روده/ لاره
پو	پای	لکه په (پوول) کښې
پوت	پوتراو/ پوتهره	بور/ زوی
پوخ	پخوه	پخسوی/ پخه/ رسېدلی
پور	پاره	اوګرایي/ پاتې/ باندي/ پېر/ تاوان
پورې	پارای/ پاره	لرې (لکه پورې غاړه)
پورې	پرې	سره (لکه په تا پورې تړلی یم)

پښتو	اوبستا	مانا
پوښتل	پرشات	پښتل / پوښتنه کول / تپوس کول / گروېږل
پوښتېدل	پرشتی	پښتېدل / پوښتنه ځنې کېدل / تپوس ځنې کېدل
پوول	پای	پیايل / پېول / خړول / مال د خړ له پاره خړ ځای ته بېول
په	اوبه	بر / در
پی	پایتي	په
پی	پو / پینو	ماسته
پېری	پیریکا	اپرا / اپره / دېب
پېژندل	زنتي	اشنا کېدل / پېژندل / پېژنل
پيسه	پئیسه	ایکۍ / پاسو / خوشمېرې / روپۍ
تاسې	یوژم	تاسو / تی
تاو	تاف	تاپ / تودوخې / سوروالی
تپت	تپته	اوېر / براس / توبښ
تر	تارا	لکه (ترځایه / ترکوره)
تر / تا	هده	لکه (ستا تر کوره پورې ځم)
تړی	ترشنه	تړی / تندې اخیستی
تړنځ	تخشش	تخخ / تېشه
ترو	ترو	بیا هم / نو
تروری	براتوریه	اگو / ترور / د پلار خور
تره	تویره	اکا / د پلارورور / کاکا / کاکو

پښتو	اوپستا	مانا
ترهېدل	تراس	ترېدل/ تور خوړل/ ډارېدل/ یرېدل
تریخ	تیخړه	پلمو/ ترخه/ زلیړ/ زوږ/ کیخ
تس	تسه	تچ/ تش/ خالي/ ډه
تښت	تخت	لکه په (تښته) کښې
تښته/ ته	تخته	بډې غړل/ تراټه/ خره کښته
تښتي	تخش	بډې غړل/ تراټې ته تیار/ ترپي/ خغلي/ خره کاري
تښتېدل	ترشتی	ترپېدل/ ځان کښل/ خغېدل/ خره کښل
تم	تما	لکه په (تورتم) کښې
تنده	کرشت	تازه ټوکېدلی کښت/ کرشین/ نوی راشین سوی کښت
تنه	تنه	پړی/ تن/ ځون/ خټ/ کالبوت
تو	تو	ځای/ لکه په (جغه تو) کښې
توخمه	تئوخمه	ارمن/ تومن/ تومنه/ تېمنه
تود	تپت/ تپته	پو/ تاوجن/ تپتی/ سور/ هوړمن
تور	تاره	تاری/ تت/ تروره/ تیاره/ رغوست
تور کښ	کشتريه	تورباس/ توره کښونکی/ کښتري/ کښتوری
توړ	توش	لکه په (توړل) کښې
توکم	توخن	اره/ پښت/ خټه/ زوزات
تومنه	تما/ توخمان	تمان/ تمه/ تومنه/ تومه/ تومان/ مایه
تویه	تویه	رود خونه/ د اریا خونه

پښتو	اوبستا	مانا
ته	توم	اروندی / تا
تې	تې	ته یې
تیاره	تا هره	اندېر / تاریکه / ترغونې / خره / دوند
تیاره تم	تا هره تما	تکه توره تیاره / توره دربه / توره دربیله
تېره	پایرا	پرېکوونکی / تېز / غوڅوونی / ناپخ
تېښته	تارشته	بدې غرنګ / ترپله / خفاسته / خره کښنګ
ټکره	ستخره	دغره / لګېدل / مخامخ کېدنګ
جادو	یاتو	پارو / جوګ / دروهه / کوډې
جوخت	یو خشتی	موبنتی / یو خای / یو خښته / یو خښتی
جیرګی	د وژګی	جرګی / د وژګی / ژردګی / سرګی / چیرګی
جینی	جینی	اینجلی / جلی / جنی / نجلی
چپاره	کارپته	برکښه / چور / د هره / کلتی
چرګ	کهرکتات	بېګر / توتو / خرخی / کرګری
چری	ایخریه	اخری / چنې / زده کړی / د مزدک چوپړوال
چنل	چشتي	چینل / سورول / شومل / غریل
چکوبښ	چکوشه	خټی / مترک
چي	چي	تي / خي / سي
چېرته	یذره	پرکمه / کوم پلو
چېرې	کوذره	کم خای ته / کوم خای
خفاستل	یوخته	تاختل / تر پلل / خفستل

پښتو	اوبستا	مانا
ځغلم	زگد	تاختم / تر پلم
ځغله	زگده	تاخته / ترپله / درگه
ځغلي	اسزگستو	تاختي / ترپلي / درگي / منډه وهلي
ځله	ذرايه	لکه (څو ځله / درې ځله)
ځما	جمي / هچه	زما / لما / له ما
ځمکه	زم / زيم	خاوره / زمکه / زمي / مخکه
ځوان	يووان	تورخوتي / تورشونډي / ځلمي / مړانې وهلي
ځور	زواري	ازار / ربر / زور / زوراوي / کړاک
څخه	هچه	څه / خچه / څخه / خدای زده / هڅه
څرمن	چرمن	بوزي / پوتکي / پوست / چمره
څرول	فشاو نياهي	پوول / پيايل / پپول / څربول / مړول
څلښت	سنياستي	څلښ / سرينښ / سليخ
څلور	چتور	تر درې لوړ او تر پينځو کښته لمبر يا شمېره
څلوښت	چتوريست	تر نهه دېرش لوړ لمبر يا شمېره
څو	چواز	خومره / خوني
څورب	چرب / چرپ	څورپ / غوړ / لغوړن
څورلس	څارو دسه	تر دېرلس لوړ لمبر يا شمېره
څوک	څيکه	کم / کوم / کس / چا
څه	چيت	لکه (څه کوي)
څپر	چېدره	پهېر / ځاندره / څېرمه / ورته

پښتو	اوبستا	مانا
خبره	چيخه—ره/	بڼه/ جوله/ چته/ سکوی
خپل	چېهتره خواتسو/ هوې	ځانته/ ځاني/ خواته
خدای	هیدیا بگه	بغه/ بگه/ څښتن/ خدی/ خدیو
خر	خره	اوږد غوړې/ اش/ خری/ خریان/ مردار هدی
څښمه	اښمه	ایشنا/ برگز/ څښم/ خوشکه/ ښم
خوانښي	سواش—را/	خوشوی/ د ښځې مور/ د مېړه مور
خوب	سواشرو خوفنه	ارړاو/ بید پدنه/ پرېوتنه/ ځملاستنه
خور	خوانهر/ هوگهر	خونده/ خوینده
خوري	خورتی	خواره ژويي او تېروي يې/ نغري
خوړ	خور	خوراک
خوږ	خوريزشته	په زړه پورې/ خوندور/ مزه ناک
خوږه	خشده	خواره/ خوړلني/ شیرینی
خوسر	خواسورا/	خسر/ سخر/ د ماینې پلار/ د مېړه پلار
خوشه	هوسوره اوشه	څنکه/ موټکه/ وږی
خول	خوده	تغ/ د اوسپنې خولی
خوله	خویه	پتخول/ ترپوست راوتونکې اوبه/ خوېله
خوند	خوندوره/ سواد	توه/ څکه/ مزه
خیره	هیخره	چټلي/ خچنه/ خوری/ منگ

پښتو	اوبستا	مانا
خيشت	خشوست	خوشت / لوند
دا	تیه	دغه / همدا / همدغه
دانه	دانه	لونکی / لونه / ننکی / نونکی / نونه
درپی	درفش	بیرغ / جنډی / خلی / رپی
درست	درواستې / دروستې	بشپړ / ټوله / غونډ
درغل	درگوانت	چلی / درغلندی / درواغجن / دروهلی
درمند	درو	درمن / درند / درو
درواغ	درواغه	دروه / سوړه / سونه / سونې / نارشتیا وینا
درومم	درومو	تگ کوم / خم / خوخم / لاروهم / یونم
دررسېدل	دراومان	خوځېدل / یونېدل
درویند	درونت	تگ / دروهجن / دروهلی / دروهونکی
درې	درایه	تر دوو لوړ لمبر یا شمېره
دریا	زرایه	راده / زرایو / سیند
درېړه	دریگه	تمېدنګ / درېدنګ / درېړ / درېړی
درېغ	دارگه	درنګ / دم / لارغه / لب
دښ	دژ / دش	بد / دوښ / لکه په (دښمن) کېږي
دښت	دش	بېړیاو دښته / راغ / راغه / مېړه
دغه	هچه	دا / همدا / همدغه / هوی
دلته	ایدا	ایدا / ایلته / ایلې / دلې
دنګول	ني دنګتر	سمول / نېغول

پښتو	اوپستا	مانا
دنه	انتر	اتر / ایننه / پکښې / ننوتلی
دورې	دورې	لیرې / ورايه / وریا
دوږخ	داوژگه—ه / دژانگه / اوژگه	تاترین / دوغس / دوغښ / ورگر
دوست	زوش	تېرونی / خپل
دوښمن	دش مین—و / دوژگه / دوشترا	دښمن / دښن / میرخمن / میرخی
دوولس	دوه دسه	تریوولس لوړ لمبر یا شمېره
دوه	دوه	تریو لوړ لمبر یا شمېره
دوی	دوی / دوپه	د (دا / دغه / او ده) ډېر گړی
دویم	دوپیه / دوې	دوهم / دویم / دوپی
د هراوت	هراوتي	دبهرات / هراوتی / هراهوتی
دېب	دایوه / دېو	جین / خړیس / رچ
دېرش	دریسته	ترنډه ویشته لوړ لمبر یا شمېره
دیرلس	درې دسه	تر دوولس لوړ لمبر یا شمېره
دین	داینا	کېت / کیش / گروه / لار
ډېوه	دیوا / دیوه / دئېوه	خراغ / خیراغ / ډیا / ډېوا
راغه	راگه	ډنډاو / راغ / شین ډنډ / شنیلې
راغلی	گاتکه	دلې / رارسېدلې / راستون سوی
راوست	اوادپته	اورې دی / دلې دی / راوړی
رژېدل	هیریز	پرېوتل / تویېدل / رالوېدل

پښتو	اوپستا	مانا
رش	رايشه	خووه/رمى/زهوب/نو
رشتيا	ارش	رښتيا/روكه وينا
رشتياتوب	ارشتات	ارتوب/رښتياتوب/روکتوب/يو مختوب
رشه	رشته	اسنا/ښه کره
رغري	گرت	اورپري/غري/گيليري
روح	روچه	روح/روڼا/ورخ
رود	زرایه	د اريا/زرايو/سيند
روښنا	روخشنا	اغې/رڼا/روڼا
رون	راوچه	تبغون/خلاند/رخ/روښان
ريچه	ريکشه/ليکشه	د سپري هگي/ريچکه/ريشکه/وپه سپره
ريشتونی	اريشوا	رښتونى/رښتيانى
زات	زات	پيدايښت/زووال/زېري
زاته	زاته	زوواله/زېري
زده	ارزه	ازده/په سوچ کې/پياد/ياد
زده کول	چشتايتي/چشتي	په سوچ کښې خايول/پيادول/يادول
زر	هزانره	سل سليمان
زړه	زرده/زړه ده	خوا/ړه/من
زړه ور	زري وراى	باتور/بې بيري/زړن/مېړنى
زغاښت	ازگاستي	په منډه/خغاښت
زغلم	زځد	په منډه کېږم/خغلم

پښتو	اوبستا	مانا
زن	زن	لکه په (تورزن) کښې
زنګون	ژنو	ټکۍ / ټيټکۍ / د پښې هغه برخه چې ورون او پونده سره موبښلوي.
زنه	زانو	ژبون / د لاندې شونډې اومرۍ تر منځ هډوکي.
زو	زا	لکه په (زوول) کښې
زور	او جو / زور / سوره	تاو / خروښ / سورښت
زور	زورا	پوخ / په منګ رسېدلې / زپ / کمزوری
زور	زرد	د ښې وتلې / سولېدلې / غورازه / له کاره وتلې
زوم	زاماتر / زماتره	د نور مېړه
زوول	زا	پیدا کول / زوکول / زېږول
زوی	پوخره	بور / پوت / پور / زی
زه	ازم	اخم / اخه / ازه
زېږي	زایتي / زیتي	پیدا کېږي / زوکېږي
ژاوله	ژاتو	پاپړی / چیر / زاوله / ژتی / ژوله
ژبه	هرو	اژوه / جېړک / جبه / هرېنه
ژر	ژره	په بېړه / په تلوار / زر / هله
ژمی	زیاو / زیم	جمی / د یخني موسم / زمی
ژند	زند	لکه په (پېژند) کښې
ژواک	ژوا	ځواک / جوندون / ژوندون / ژوه

پښتو	اوبستا	مانا
ژور	جفر/ ژفړه	جور/ ډوب/ ډيپ/ غري وري/ ننوتی
ژوره	ژرو	اجه/ برت/ ژری/ ژروی/ شولکه
ژوند	ژن/ ژونت	جوند/ جیو/ زوند/ ژيوه
ژوندی	ژیو	د ساه خاوند/ ژوی/ ساکښ
ژېړ	زیری/ زیریته	رنځړی/ زېړ/ ژړ
ډمنځ	فشنجي	پاروکی/ ډمونځ/ کاخی
ډیره	ریشه	بمبل/ حوزه/ د زڼې شاوخوا وېښته
ساره	سارتا	بې تودوخي/ یخ سوي
سپره	سپیش	بجه/ بوگری/ بیجه/ شپړه
سپور	اسپه باره	سورلنی/ سورلونی/ سوور/ کښېنستلی
سپی	سپن	توتو/ چخا/ چیخا/ کوچ/ لمټک
سپازه	سپایه	بې وخت د کوچیني غورځونه او زېږونه/ زیان/ سپازه
سپیره	سپېره	ایرن/ په خاورو ککړ/ خر/ دورن/ سپېرخولی
سپی	سپکه	بې توله/ توزن/ ټیټ/ سپک/ سپکی
غوندي		
سپین	سپیتا	پاغونده/ سپیت
سپینتمان	سپینته مینیو	سپین تما/ سپینتمن/ سپین توخمی/ سپین تومنی
ستا	ستا/ هچه	دتا/ یتا/ یتو
ستان	ستان	استوگنځی/ دېس/ ستهان/ هېواد
ستایل	ستو	په ښه سترگه کتل/ دروند بلل/ غټ گڼل

پښتو	اوپستا	مانا
ستر	ستاورا	اوچت/ بگ/ غټ/ لوی/ مهی
سترگه	ستبره	چکه/ لید غړی/ لېمه
ستړی	ستړینه	انه/ بې دمه/ تپلی/ ستومانه
ستم	ستمبه	اندېر/ بلمېغ/ تېری/ زیاتی/ ستم
ستن	ستونه	د گنډلو ستن چې سپنسی وړلو پړي
ستن	ستن	لکه په (ستنېدل) کېنې
ستور	ستور	ستربوده/ غټ خاړوی/ لویبول
ستوری	ستویسه	ستبری/ گوپ/ گویان
ستون	ستونه	پښی/ ستن/ سته/ سکام/ مته
سته	استه/ هه سه	پیدا/ چیدی/ دی
سر	سر/ سره	ککړی/ کوټی
سره	سره	تر څنگه/ ټل/ مل/ هم ښنگی/ یو ځای
سره	سریته	بې تودوخي/ سوړ/ یخی سوې
سړ	سخشه	اوسنی/ دا/ دغه اسخ/ همدا
سړی	سوش	پپوس/ پړپوس/ سخي/ شړی
سکڼل	سچنده/ سکندو	پرېکول/ سکښتل/ سکندل/ سکندول
سکور	سکرنه	سوخته/ مړې سوې سکروټه/ مندلی
سکه	هڅه	رښتیني/ سکني/ دیوه مور او پلار زوکړی
سل	ساتا/ سته	په نهه نوي پسې شمېر یا لمبر/ لس لسیان
سوځول	سوچه	اوراچول/ ایره کول/ دودول، لوگی ترې ایستل

پښتو	اوپستا	مانا
سوخي	سوچيتي	ايره کېږي / بلېږي / دود پېږي / لگېږي
سوخت	سوخته	سوځښت / سوځنگ / سوي
سور	سوخرا / سوخرا	انار غوندي / رټ / شونډه کي رنگ / گورجه
سوره	سوره / زور	تاوتاوي / زور / سورتوب
سوري	سوري	پنځر / ټوبکي / سري / وت / وتکي
سور	سريته	بې تودوخي / کنګلي
سوټګ	سونګه	دودول / سوځل / سونګه / سيځل / لوګي ترې ايستل
سون	سوشنه	پزه سوغل / سني
سوه	سفه	پاکوښه / خوه / سم / سوم
سېږي	سوچيه	سوځېږي / دود پېږي / لوګي کېږي
سيند	هيند	سين / سيند هو / هغه رودي اوبه چې د مخکې پر مخ بهېږي
شئين	سئينه	شندي / شينا / شيين / يولور الوتونکي ښکاري مرغه دي
شا	پرشتي	استرېل / خټ / ملا / وروسته خوا
شپاړس	شوش دسه	تر پينځلس لوړ لمبر يا شمېره
شپږ	شوش	تر پينځه لوړ لمبر يا شمېره
شپون	شپويتې	بانډيسي / پاسوان / شپنکي / ګلډه / لېږه
شپه	خسپ / خشپه	تر ماښام وروسته تياره وخت چې د خوب له پاره وي
شپېته	شويشتي	تر نهه پنځوس لوړ لمبر يا شمېره

پښتو	اوپستا	مانا
شپيسته	اسپيسته	يو ډول وابنه دي چې خاړوي يې خوري.
شته	هيشته	چيدى / دى / سته
شكون	سكورينه	سكون / سوكل / شكان
شكه	سيكه	ريچ / رېځ / سال / سول / گټكى
شل	ويسيتي	تر نونس لوړ لمبر يا شمېره
شم	شم	لكه په (شمرم) كې / د شپې يوه برخه
شمېر	مرانه	كړندر / كړندر / گڼه
شنل	خشنا	اوشنل / تيتول / خورول / نوستل
شو	سو	سو
شوده	خشويته	شيده
شول	شيو	سول
شوه	شوته	سوه
شين	اخشينه / خشينه	اسماني / اوشبتي / نيلگون / نيلي
بناد	شاتى	اندى / خوشال / خوښ / ښېراز
بناده	شاته	اندى / خوشاله / ښېرازه
بنار	خشاډزه / خستر / خشتو	كندى / گرام / لويه كلا / نغر
بنايسته	خشاټه / خشټه	خايسته / پيمخى / زړه وړونكى / ښكلى / گلمخى
بنايسته يما	خشټه يما	خايسته يما / پيمخى يما / زړه وړونكى يما / ښكلى يما / ښېسته يما
بنځه	ستريچى	ارتينه / چاڼى / سړى / مېرمن

پښتو	اوپستا	مانا
بنکلی	سریرا / سریرو	ډولي / سریری / بڼه ایسېدونکی / گلالی
بنکنخل	دوش سراوه	پوچ ویل / سپک ویل / ناوړه وینا
بنو	شیو	لکه په (بنوول) کښې
بنوول	سراویه	جوتول / خرگندول / بنکاره کول
بنوونه	بښوڅنه	جوتونه / خرگندونه / بنودنه
بڼه	هه	بې / په زړه پورې / خه / غوره / هو
بڼه اسپه	خواسپه	په زړه پورې اسپه / بڼه اسپه
بڼه رشه	هورشته	خه رشه / غوره چلند / واوارشه / هوکړه
بڼی	د شینه	راسته
غارې	گزاره	غرانگه / غړی / مغزی / ورمېر / د سراو تنې
		تر منځ برخه
غالی	گاتو	انکر / حای / سرای / غولی
غانده	گاندیته	تراته راته غندی / ملامتوی
غدی	گدی	داړه / ډاکه / لاره نیونگ / لاره وهل
غر	کومنه / گیري	روه / غور / کوپه / گرت
غربي	گرب	ځگل / سیاگک / غړیک
غرمه	گرمه / گرمه	برېڅرا / د ورځې نیمایي / لمرتاو
غړي	گرت	خرخېړي / رغړي / کرېړي / گیلېړي
غښتلی	خشتاو	اوږور / رټ / زبرلاسی / زورور / هینی
غشی	شو / یشو	اغر / شاړه / شتی / شیتی / یشی
غل	گده	شکوونکی / غدوی / غدی / غلاکوونی / لڅوونی

پښتو	اوبستا	مانا
غلا	گدیه	پټول/ توغول/ شوکه/ لار نیول/ لاروهل
غلی	گتکه	لکه په (راغلي) کښې
غندلی	گانديتکه	بد گڼلی/ تر ټلی/ رټلی/ غاندلی
غنم	گنتومه	غله
غوا	گو	او/ پرمېښی
غوبه	گوپانه	غواهو/ غوبڼی/ گوروان
غورنیکه	گورنیکه	د پلارنیکه/ د نیکه پلار/ غرنیکه/ نیکه
غور	اوش/ گاوشه	بابا غوشه
غوبڼه	گوشه	ایشی/ بشي/ بېټی/ خخکی/ سربه
غونه	گونه/ گوپنه	خیل/ ډول/ گونه
غویی	گویه	ډنگر/ غخکی/ غوایی/ غوڅکی
غه	گت/ گېت	لکه په (دغه/ هاغه او هغه) کښي
غېلی	گیه	رمه/ غېله/ غیپله/ گله/ گوار/ لېري
کار	کاریا	پازه/ چار/ کره
کاره	کاریته	کر کېلوي/ کړي/ کښتوي
کاري	کارشتي	باسي/ بهروی/ د باندې کوي يې/ کښې يې
کال	سرده	درې سوو پینځه شپېته ورځې/ دوولس
کان	کان	میاشتي درنگ/ کار/ کان
کاندي	کرڼه وتي	پر ځایوي/ کړي/ کوي/ کي

پښتو	اوبستا	مانا
کانیز	کارنا / کرنه	تیرن / ډبرین / کارین / کنگر
کاوه	کاوه	پاک چاري / پاک کهولي / هوښیاري
کب	کیل	ماهي / مایی / مشی / مهی
کتل	کاس	سترگي رغړول / کاسل / کسل / وینل
کر	کرش	کربنت / کرنه / کرهڼه / کښت
کرښ	کرش	کارل / کرښل / کښل / لیکل
کرښه	کرشت	پانۍ / پتاره / رښکه / کیله / لیکه
کرک	کهرک	باتپری / بتپر / مرز / ورز
کرل	کرش	کرښتول / کرکول / کرهڼه کول / کښت کول
کروند کر	کرشیوت	کرښتگر / کرکوونکی / کروونکی / کښتگر
کرهڼه	کرشي	کرښه ایستنه / کرلیکه / کرڼه / کرونده
کر	کر	کا / که / کي
کرل	کریتا	پرځایول / کاول / کول
کړي	کرتي	پرځایوي / کاوي / کوي / کاندې
کسر	کاسو / کسو	په منگ تر نورو لږ / کچ / کشر
کسل	اکسل / کاس	سترگي اړول / کاسل : کتل / گورل / وینل
کښت	کرشته	رښکه / کښ / کرښکه
کښته	شکيبه	ښکته / شپوه / ښکېته / کښته / لاندې
کښل	کارش / کرش	ایستل : باسل / بهرول / کارل
کښې	کشم / کشیم	لکه په (کښناستل) کښې

پښتو	اوبستا	مانا
کښي	کشي	کي / کښې
کله	کده	ککړه / ککړی / کوتی
کله	کره	خه وخت / کوم مهال / کوم وخت
کم	کم	خوک / خه / کوم
کمکی	کمنا	کوچینی / موناني / نانی / وړوکی
کند	کاند	کاند / لامبات
کنده	کنته	جوړ / چوغالی / کایی / کویی
کنل	کنه	ژورول / غوچول / کنول / کینل
کنه	کرنه	په غوړو درنه / په غوړو کمزوري
کوپ	کوفه	راوتلې اوږه / کو / کوب / وتلی خای
کوټل	کرش	خېل / خيخېړل / ټوټه کول / کواټل
کوټه	کته	خپر / خونه / د ناستې خای / سرپناه
کول	کرنو	پر خایول / کاندل / کرل
کومی	کم / کام	ستونی / غرنګ / مری
کون	کرین	په غوړو دروند / په غوړو کمزوری
که	کت / که	اګر / په دې / کنه / مګر / نو
که ماګرای	کت کړت	که ما کولای
کیشپ	کسیپه	شکرتتی / کاسه ګرېب / کسیپی / کسپ
ګام	ګامه	پل / پی / ډانګی
ګرګی	ګرینه	د اینې په ناروغۍ اخته / کورېخی / ګرګین

پښتو	اوپستا	مانا
ګروه	ګريوه	جاغې / ګرېوه
کل	ویل	جنډی / جونډی / کوکڼه / کوکی / ویل
کوته	انګوشته	انګوشته / ټپ
گونه	گونه	خیل / ډول / رنگ / غونه / گونه
کېده	ګېڅه	مړه خېټه / نس
ګیر	ګریو	په لاس کېښې / په موت کېښې / رابند / رامنځ ته سوی
لار	رایدیا / رپیه	پاټان / پند / تلنځی / روده / لیار / لیر
لاس	زاس	اته / چاچی / چکو
لاسته	زاسته	لاستی / موټی
لډې	ردې	لپاره / لره
لر	ادارا	ارځی / ټیټ / کوز / وړای
لړل	درتانو	په لاس کېښې / درلودل / درلوول / لرنګ
لره	رله	ته / لکه په (تالره درځم) کېښې
لس	دسه	تر نهه لوړ لمبر یا شمېره
لک	لك	سل زره
لم	دومه	سپینه / شلم / کلکه وازګه
لمر	اهور / هور	غورمه / لمبر / مر / میر / نور / میترا
لمونځ	مزده	درناوی / ستاینه / مونځ / نمونځ
لور	دوګدر	بچی / د مور او پلار ښځینه زوکړې
لوشل	کشي	لوغل / لوول / ولشل

پښتو	اوپستا	مانا
لوگی	دوتی	دود / لو / لوه
لولي	نيباد	لوستي / وایي / وللي / يلي
لومه	دمن	پخ / جال / دام / دومن / دومی / ډبی
لوی مسر	مسی شته	سروسی / غټ میر / لوی مشر / لوی میر
له	ادت	خخه / خه / لکه (له تا مې وغوښت)
لهر	لهر / ائوروت	توند / چټک / گرندی
لهر اسپه	لهر اسپه	تونده اسپه / چټکه اسپه / گرندی اسپه
لیدلی	دا درسه	کاسلی / کسلی / گورلی / وینلی
لیری	دویری	ایسی / پارا / پوری / دورې / هیسته
لیکل	دیپی	د بل / دیپل / ډبل / ډیبل / کرنبل / کنبل
لېمه	دېمن	چگه / لید غړی
لېور	دېور	د مېړه ورور
لېود	دېود	بکار / بگیار / ډیپتر / شرموښ
ما	منا	لکه (ما خپل چار تر سره کړ)
ماخوستن	خشافنه	ماسخوتن / د نیمي شپې یوه برخه
مازغه	مزگهه	کوسړه / ماغزه / مغز
ماشۍ	ماسپ که	ترنگوسه / غوماشه / میاشۍ
مانام	خشاف نیه	بېگه / ترممل / تورمهال / تیاره وخت
مالکه	نمالگه / نمد که	خپیا که
مانته	میته / میتنه	بارۍ / بانډه

پښتو	اوپستا	مانا
مانده	منته	اومنت / اومند / بگرگه / ډولنگه / لويه شېله / منت
مچ	مخش	لونسی
مخکه	زم / زیم	او لکه / خمکه / خاوره / زمکه / زمی / زیمی
مخ	موخه	بوتی / پوتی
مرغه	مرغه	بروه / بېروه / کپېلی / وانبه
مرغه	مرغه / میریغه	الوتنی / چوچو / مارغه / مرغی
مرگ	مهرگ	بگری / مر / مرتوب / مرینه
مري	مریتی	مرکېري
مړ	مریته	ارواختلی / بې سا / سره خوله / مړی
مړز	خورتیکه	کړک / نمرز
مړښت	مر شویه	نس ډ کېدنه
مړل	مرتا	ساختل / مړ کېدل
مړنی	مریتان	توریالی / زړه ور / مېړنی / مېړه / ننګیالی
مړی	خوریته	ډوډی / نمری / نورۍ
مزدک	مزدک	جومات / ماجت / ماجیت / مزگت / نمزدک
مزی	مز / مسیشتا	پر له وهلی / تکره / ژنی / غښتلی / مړوچ / هلوړ
مړ	میشه	انډه / مینده
مسر	مسیا / میشته	سالار / سه / سنه / مشر / مهسر / میر
ملا	میدیا / میدیه	بور / شری / کمر / ملیا / ملیه

پښتو	اوپستا	مانا
ملگری	هچامنه	اندیوال / هڅه من / مل
من	منه	تول کانی / دری / منیا
مند	منت	لکه په (مندول) کښې
منا	نمنا	څار ځای / څیره / څپری / سودله
منل	ماین ایتی	خوښول / رښتیا بلل / غاړه اېښوول / هوکول
مننه	منه	په ژبه او خوله خوښي څرگندول / خوښنه / منښت
منی	همینه	پانریژ / خمسور / د کال درېیم موسم / وهیل
مور	مور / ماتر	ابی / ادې / ببو
مور	اهماشو	لکه (مور سبا وپښتونخوا ته ځو)
مورک	موشیکه	بلانگورې / مرک
مه	مه	نا / نه / نې / یا
میاشت	ماستي	اوږمکی / اوږمی / اوگمی
میر	میتهره	لمر / مر / میترا / نور
مېرمن	مینه	ماینه / مېروښه / مېره لرونکې ښځه / مینه
میره	مادریا	مېرنی / نومولې مور
مېړه	مارتییه	د کوچنیانو پلار / ښځه والا / کوروالا / واده سوی
مېړه	ماشیه	دوره بول / سړی / ماتو / مرخ / وگړی
میږي	میږیتي	بولې کول / متیازې کول
مېړه	ماشیه	مښه

پښتو	اوپستا	مانا
مېړد	مئشه/مېش	مېښه
مېړی	مئوایری	میرېدی
مېشت	مئشت	استوگن/تیکاون/دېره سوی
مېلمستیا	مېلمسته	بلنه/بلون/راغوبنتنه/مېلمه کول
مېلمه	مئهمن	بللی/بوللی/راغوبنتل سوی/یاد کرل سوی
میندی	مانتیا	ابیانی/ادیگانی/مندی
مېڼه	مېڅنه/نمېڼه	استوگنځی/تاتوبی/تیکانه/مېشتون
مینه	مئیتی	زړه ترنگ/دوستي/رت/گرانېت
ناوې	نافیه	د واده پېغله/زړونگه/نوې او تازه واده سوې
نر	نر/نریه	نانبڅه
نژدې	نژدې	پخوا کښې/تر څنگه/جوخت/خرمه/خواپخوا
نرور	سنوشه	د زوی مېرمن/مېرور
نس	مرشوي	خری/گېده/مېرښتکه
نسک	نسک	پدې/پوستک/لیکی/تاپي یا لیکلی جونگ
نمسی	نپته	د زوی لور/د لور لور/لمسی/نپه/نمی
نمونځ	نماچ	درناوی/لماخ/مز/مونځ
نن	نو/نورم/نېن	همدا ورځ
نو	نافیه	نس غوټه/نوم/نوه

پښتو	اوپستا	مانا
نور	هور	لمر / نمر / هور
نولس	نودسه	نونس / ترا تلس لوړ لمبر يا شمېره
نوم	نمان / نمه	د سړي او شي ځانته توري
نوی	نوا / نویتي	تازه / تند / سانخچه / نوزی
نه	نو / نوه	ننه / ترا ته لوړ لمبر يا شمېره
نه	نویت / نه	نا / نته / نې / يا
نيس	نس / نيس	لکه په (نيسم) کښې
نې	نویت	نا / نه / يا / نه يې
نيکه	نياکه	د پلار پلار / د مور پلار
نيول	گريو	اخاڼل / تينگول / ډډ ځان کول / گيړول
نيوي	نوايتي	نوي / تر ننه اتيا لوړ لمبر يا شمېر
و	بوته	و / وو
و	و	لکه په (وگروهېد) کښې
واته	وازتي	ايسته کېدل / ختنګ / د باندې تګ
واده	واذو	د زوم او ناوې د واده کړاندې / کور جوړونګ
وابښ	باستره	بدریشه / بياسته / رسي / وابښي / وياسته
وابښه	وره شه	شنه / ورشکي / ورشه / وشکي
واله	وايدی	بېله / لشتي / وياله / وېله
وان	وان	خوندي کوونکي / ساتونکي / لکه (ګا ډيوان)

پښتو	اوبستا	مانا
واوره	بافره	خپرکی خپرکی سپین اورښت
وت	وز	لکه په (وتنگ او وزی) کښې
وته	وازته/ وزته	بهرېده/ خته/ وته/ وزه
وچ	هوچ/ هوشکه	بې اوبو/ بېټ/ خوړ/ سپرخی
ور	دوار/ دواړی	پاسه/ دره/ دروازہ
ور	اورا	لکه (دوی ته به یې ورکړم)
وراره	براترویه	د ورور زوی/ ورورزی
ورخ	راوچه/ روچه	روح/ روځه/ روڼا
ورځي	بروت	وروځي/ د سترگو د پاسه میاشت ډوله ورېښته
ورژني	فرژن	پرېکوي یې
ورشه	وره سه	اورشو/ څرخای/ راغ/ ورشو/ ورشه
ورشه	ورته	اورشه/ راغه/ ورته
ورور	براتر	باکو/ دادی/ رور/ لالا
وروسته	اپاره	پاته/ پیاځی/ ترڅټ/ ترشا/ هیسته
ورون	رانه	ادونمم/ پتون/ رون/ د زنگانه څخه پورته غوبڼه برخه
وره	وره	اورېدل/ ورېدل
وریت	ورگه	الوی/ تغولی/ کباب/ ورگی
وریجه	وروینجه	ممی/ وریژه
وریجې	وروینجې	ممی/ میانی/ ورېژې

پښتو	اوپستا	مانا
ورېدل	واره	اورښت کېدل
ورېښته	ورتا/ ورسته	خلی/ غونی/ وال/ وېښته
وړ	ور	پر ځای/ پکار/ جوگه/ غوره
وړ	برېته	برل/ بریا کول/ بودول/ گټنګ
وړمه	براته	بودومه/ گټمه/ لاس ته کومه
وړو	بارمه	بارومه/ گټو/ لاس ته کوو
وړوکی	اپېرې تایو که	پاړکی/ ژنې/ کوچینی
وړومبی	فرا تيمه	پرونی/ لومړنی/ مخکینی
وړونکی	برتوم	برېدونکی/ بودوونکی/ گټونکی/ لاس ته کوونکی
وړی	وارنا	پت/ پشم/ پېگنی/ ورګ
وړي	باريتي/ بریتي	ترلاسه کوي/ گټي
وز	وز	لکه په (الوزل) کېږي
وز	وز	لکه په (وزي او ننوزي) کېږي
وزر	بزور	اوزی/ څنګ/ کونځر
وزي	وزيتي	خیري/ د باندې ځي
وزیر	ویچیرا	وجویر/ وجیر/ هجویر/ هجیر
وژ	ژن	لکه په (وژل) کېږي
وژنم	اوجنمي/ جنمی	ژوبلم یې/ غځوم یې/ وجنم
وژني	ژه	ارواترې کارې/ ژوبلوي یې/ سا اخلي
وړمه	وخشمه	الوېښ/ ایشمه/ نرم باد/ نری وو/ ومم

پښتو	اوپستا	مانا
وړی	اوشه	خوشه/واښکی/وشکالی/وښکولی
ولاړ	اوه دارته	تلی/تللی/تېر/لاړ
وله	وله.	ډزوه/سوپړوه/وېشتل
وله	وايتي	برغنه/پډه/جرانگو/خرانگو/نوروزی
ولي	ويده	ډزوي/واری کوي/وېشت کوي
ولېشت	ويستي	لوېشت
وند	بند	بند/بندی/تړ/د اوبو تړ/ورخ
وندنی	بنده	بنچه/غورښکه/گېډی/ونده
ونه	ون/ونه	درخته
وو	واته	اوا/باد/ماروت/ود/ورېښ
وور	خوريته	چونی/کچه/کچی/کوچینوتی
وور	بريته	بود کړی/تر لاسه کړی/گټلی/وړی
ووړی	وهار	اوړی/دوبی/د کال دوهم موسم
ووټک	وانگ	خربانگ/د خره وونگ/رایي/نړا
وه	وه	په زړه پورې/وا/وا/وهو
وهل	اوجن/ويجن	پړسول/تپول/ټکول/درزول/ډبول
ویس	ویس	ساتونکی/مشر/لکه په (میرویس) کښې
ویسي	وزيتي	وړي يې/یوسي
ویل	وك	خبرې کول/ډغېدل/وايل
وینخل	ويچ	اوبه پرتېرول/پړپولل/مینخل/ولل

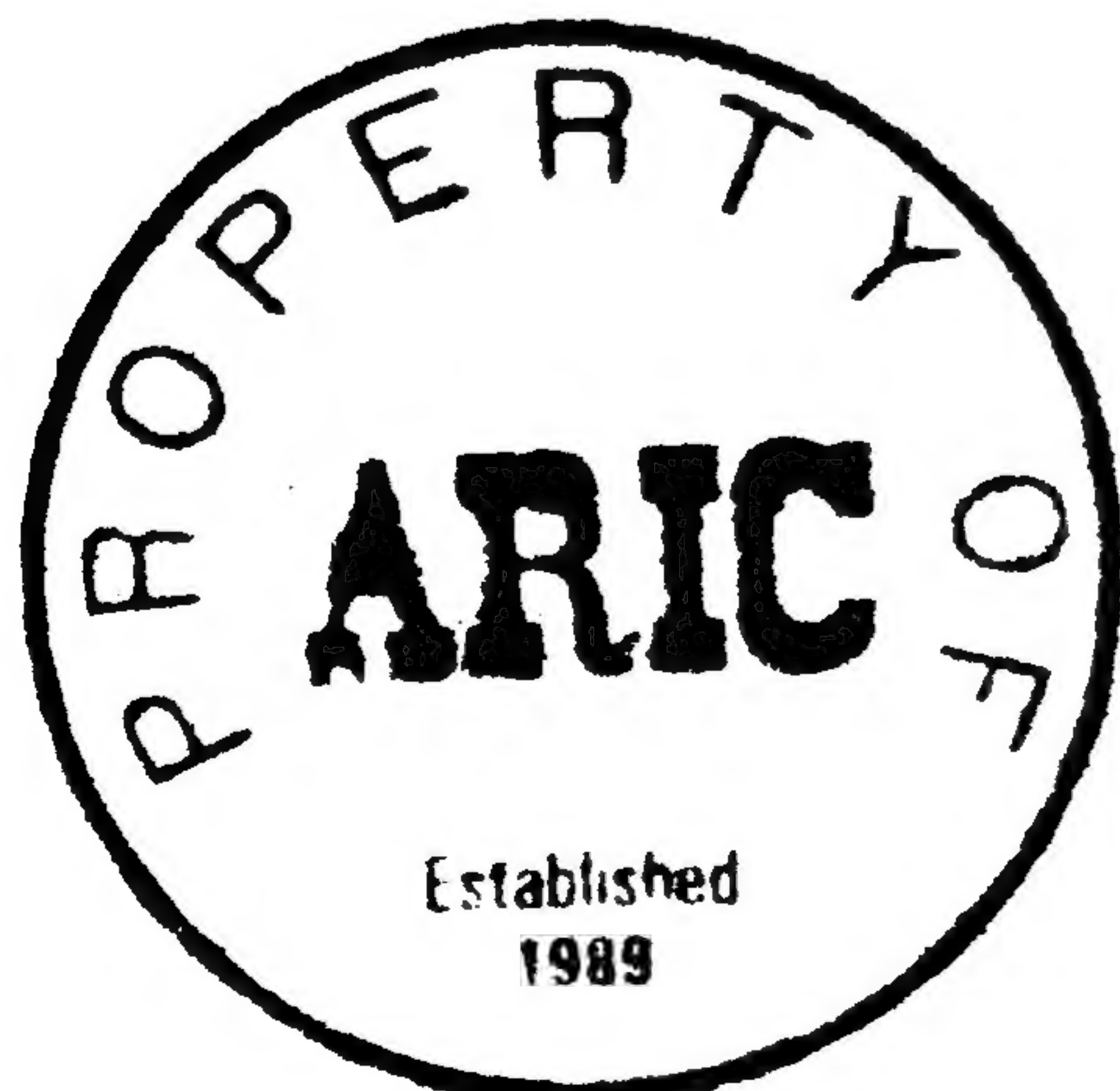
پښتو	اوبستا	مانا
وینل	واين/وین	لیدل
وینه	وهونه	سروبه/ یینه
ویني	وهوني	سروبي/ یيني
ویني	وینيتي	لیدل کېږي/ ورته گوري
وېشت	وهیشت	وهیشت/ لکه په (یووېشت) کېږي
ها	ها	آ/ آغه/ هاغه/ هایه
هڅه	هچتي	تلابښ/ زیار/ کوښښ/ لته/ هلې ځلې
هډ	هچه/ هده	اډ/ اډوکی/ هډه
هډو	هډیم	بنستیز/ تاداوی/ ستیز/ سر/ موندیز/ د وگړو سته او بنست هم سردی.
هر	هورووا	ټول/ لکه په (هر یو/ هر کس) کېږي
هسک	اسکت/ اسکه	اوچت/ بر/ جگ/ دنگ/ لوړ
هغه	هگت	هماغه/ هوغه/ همغه
هله	اوده	اورېته/ اولته/ هاخواته
هله	ادا	اله/ هغه وخت
هم	هم	لکه په (همزولي) کېږي
همهله	هذره	هورېته/ هوغلته/ هولته
هو	هو	بڼه/ واوا/ وه
هورې	اوذره	اورې/ اورېته
هوبښ	اثوښه	اوش/ پام/ سد

پښتو	اوپستا	مانا
هوما	هاوما/هشټومه/ هما	اومان/ اومه/ ومه/ هومه
هوماغوندي	هوماگونه	هوما ډوله/ هومازنگی/ هوماگون
هويه	هوه/ هويه	اوی/ ویه/ هایه/ هگی
هيله	جادیه/ زوش	آرزو/ امته/ اومپند
هیندوکښ	اپارسین	پارسین/ هیندوکس
هېواد	دا هیو/ هد/ هدمن	استوگنځی/ ټاټوبی/ هواد
یس	یس	لکه په (یستل) کښې
یشنا	یش	ایش/ جوش/ خوتی
يله	یده	هله
یم	اهمی	لکه په (زه یم) کښې
یو	ایو	ایی/ ځانته/ ځانگری
یواځې	ایوا	ایواځې/ بې مله/ ځانته/ یکر
یور	یور	د مېړه خور
یوزات	یزات	یازات/ یو پیدا یښت/ یوازنی زووال/ یوازنی زېږی
یون	یانه	تگ/ خوځښت
یوولس	ایوه دسه	تر لس لوړ لمبر یا شمېره
یوه	ایوه	بې جوړې/ ځانگری/ ځانله/ یواځینی
یې	یه	لکه په (زما یې لاس ستایې گړېوان) کښې

وېبپاڼه

وېب	مانا
آر	اصل
ايروېجه	مرکز
بايده	رواج
پښتياڼا	لويه پښتونخوا
پک	وخت/عصر
پوستک	کتاب
ټولگه	مجموعه
د اريا	رود/سيند
دود	رواج

وی	مانا
دیتون	قانون
ستھی	سوچه/ ناواده
سوهیلی	جنوبي
کړانده	مراسم
کړکېښ	تاریخ
کړنلار	اصول
ګڅیڅ	شمالي
ګروهه	عقیده
لېږد	کوچ
لیکی	کتاب
منځوېجه	مرکز
نسک	جونګ/ مجموعه/ کتاب
نېرا	دعا
وادون	تمدن
واګ	سیاست
واګچاری	اداري نظام
وس	لوی/ غټ
ويي ښود	قاموس
هڅوب	ثقافت

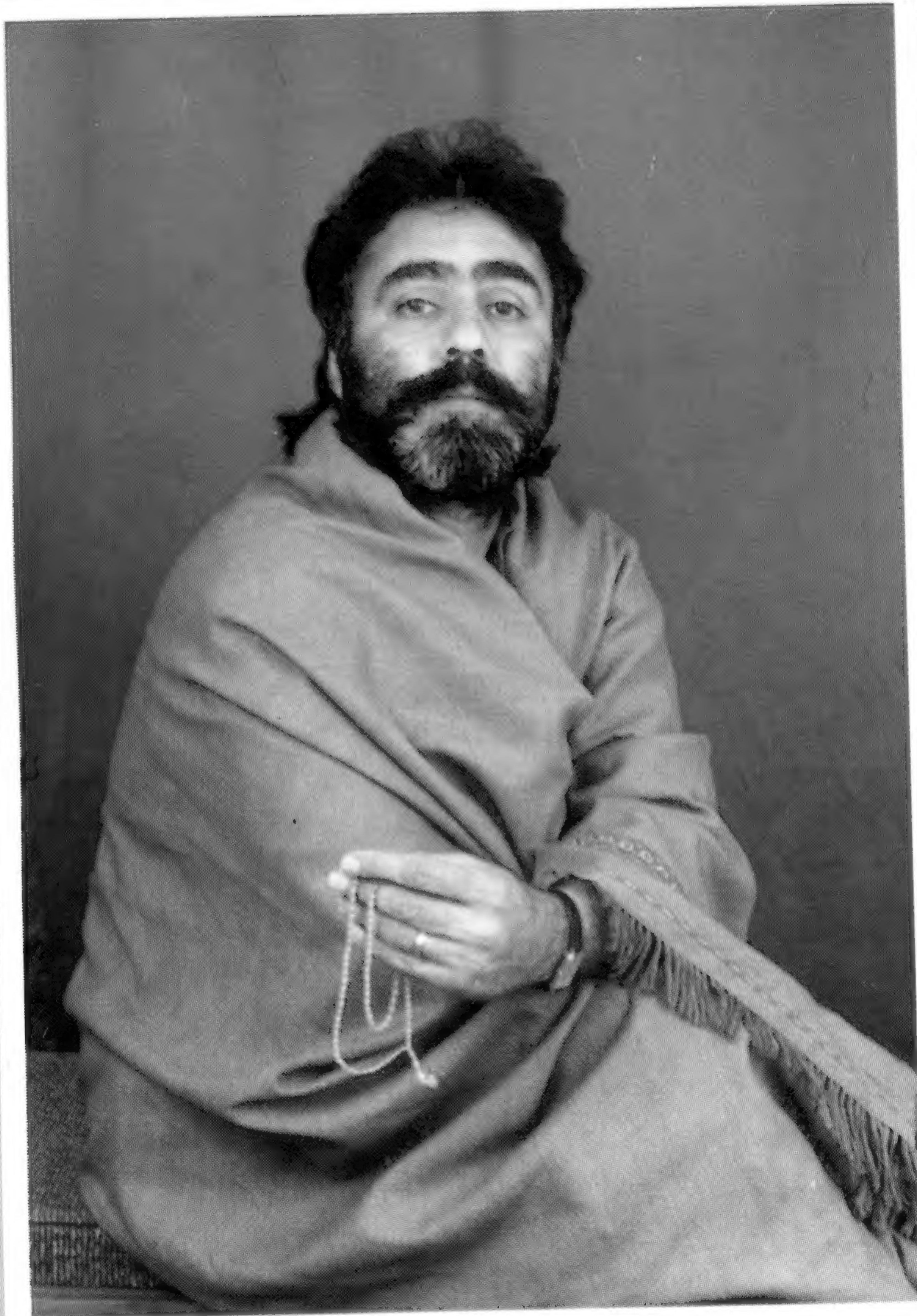
ARIC

B

3.511

BAB

8961

لطيف جان بابي

د افغانستان د کلتوري خدمتونو اداره يې وړاندې هوي

د اړيکو پټې:

Habibullah Rafi
Flat # 226, Gulhaji Plaza,
Arbab Road, Peshawar, Pakistan

G.P.O. Box # 630, Peshawar, Pak.
Tel: (091) 841749

M. Asef Wardak
Bendhutter Str 3
41066 Monchengladbach-
Neuwerk

Germany
Tel: 021 61/ 650 650

Latif Jan Babi
331 Beach 31 St.
For Rochaway Apt. # (2B),
NY 11691
U. S. A